

๑๑

กิส่าโคตมิเถรี

มฤตยูย้อมพาเอานรชน

ผู้มัวเมาในลูก และสัตว์เลื้อย

ผู้มีใจข้องอยู่ในอารมณ์ต่างๆ ไป

เหมือนห้วงน้ำใหญ่ พัดพาเอาชาวบ้านที่ลบลไหลไปจะนั้น

กิตติคุณธรรมะ

๓๓๓

เรามีชีวิตอยู่ในโลกนี้ เพื่อแสวงหาสิ่งที่จะทำให้ใจเรา สะอาดบริสุทธิ์ที่สุด บริสุทธิ์จนกระทั่งพบกับตัวตนที่แท้จริง ที่มั่นคงที่สุด และมีความสุขที่สุด พระลัทธิมหายานเจ้าจารย์ว่า พระรัตนตรัยเป็นสิ่งที่ประเสริฐสุด ซึ่งอยู่ในตัวของเรา ในระดับ ที่ละเอียดลุ่มลึกเข้าไปเป็นลำดับ เป็นธรรมที่สงบ ละเอียด ประณีต เป็นธรรมะลึกซึ้ง เราจะนึกคิดหรือคาดคะเนเอาว่าจะต้องเป็น อย่างนั้นอย่างนี้ไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องของการปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึง หากเมื่อใดที่เราสามารถปรับใจที่หยาบให้ละเอียดลุ่มลึกไปตาม ลำดับ เข้าถึงแหล่งของสติ แหล่งของปัญญา เมื่อนั้นเราย่อม รู้เห็นธรรมทั้งหลายไปตามความเป็นจริง

พระลัทธิมหายานเจ้าจารย์ไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“ตํ ปุตุตปสฺสมุตตํ พุยาสตฺตมนสํ นรํ

สุตฺตํ คามํ มโหโฆว มจฺจุ อาทาย คจฺฉติ

มฤตยูย่อมพาเอานรชน ผู้มัวเมาในลูก และสัตว์เลื้อย ผู้มีใจข้องอยู่ในอารมณ์ต่างๆ ไป เหมือนห้วงน้ำใหญ่ พัดพา เอาชาวบ้านที่หลับไหลไปฉะนั้น”

หากเราพิจารณาให้ดี จะเห็นว่า สรรพสิ่งทั้งปวงที่มีอยู่ใน โลกนี้ จะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม ล้วนมีความไม่เที่ยง แปรปรวนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อม

กิตติคุณธรรม

๓๓๔

แล้วสูญสลายไปในที่สุด

ความเสื่อมเกิดขึ้นตลอดเวลา สืบเนื่องติดต่อกันจนเรา
สังเกตไม่ออก จะเป็นความงดงามของร่างกายก็เสื่อม สติปัญญาก็เสื่อม ความแจ่มใสของดวงตาก็เสื่อม อวัยวะทุกส่วนของเราต่างต้องเสื่อมไปหมด ทั้งภายนอกและภายใน แล้วในที่สุดก็นำไปสู่ความตาย ลักวันหนึ่งตัวเราเองต้องตาย คนอื่นก็ต้องตาย จะช้าหรือเร็วต้องตายทั้งนั้น ไม่มีใครที่จะไม่ตาย ความตายทำให้เกิดการพลัดพราก ทั้งจากร่างกาย จากทรัพย์สินสมบัติ หรือจากคนที่เรารัก

เพราะฉะนั้น เราควรนึกถึงความเป็นจริงของชีวิตเช่นนี้ เพื่อจะได้ไม่ประมาทว่าเรายังมีชีวิตอยู่อีกนาน แล้วผัดวัน-ประกันพรุ่งในการสร้างความดี กลับไปหลงมัวเมาในชีวิต ในความเป็นหนุ่มเป็นสาว ลุ่มหลงในลาภ ยศ สรรเสริญ มัวเพลิดเพลินอยู่ในโลก ถ้าเราปล่อยวาง และทำความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ได้ โดยนึกว่าตัวเราและคนอื่นๆ ต่างจะต้องตายอย่างแน่นอน เราจะตายวันไหน เมื่อไร อย่างไร ที่ไหน ไม่มีใครกำหนดได้ แล้วลองถามตนเองดูว่า ทุกวันนี้เรามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร เราจะพบคำตอบว่าเรามีชีวิตอยู่เพื่อจะแสวงหาสิ่งที่มีคุณค่ามากที่สุด เพื่อให้ชีวิตของเรามีความสุขที่แท้จริง ไม่ให้ความทุกข์เจือปน

กิตติคุณธรรมะ

๓๓๕

แม้แต่ชนิดเดียว มีแต่ความสุข ความบริสุทธิ์ล้วนๆ นี่คือเป้าหมายที่แท้จริงที่ทุกคนต่างกำลังแสวงหา

หากเราสังเกตให้ลึกลงไป จะพบว่าตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงบัดนี้ ชีวิตนี้ล้วนเต็มไปด้วยความทุกข์ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ทุกชีวิตต่างได้รับทุกข์ทรมานจากโรคร้ายไข้เจ็บบ้าง จากการทำมาหากินบ้าง จากอาสวกิเลสในตัวบ้างหรือจากเหตุปัจจัยภายนอกมากกระทบบ้าง เมื่อเรารู้เห็นและยอมรับตามความเป็นจริงอย่างนี้แล้ว จะเกิดความเบื่อหน่ายในทุกข์ทั้งหลาย เมื่อเบื่อหน่ายก็จะคลายความกำหนัด และคลายความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวง เมื่อเราปลดปล่อยวางสิ่งหยาบๆ เหล่านี้ได้ จิตก็หลุดพ้นเป็นลำดับๆ เข้าถึงความบริสุทธิ์ภายใน เข้าถึงกายภายในไปเรื่อยๆ จากกายมนุษย์ละเอียดจนกระทั่งเข้าถึงธรรมกายภายใน ธรรมกายนี้แหละเป็นตัวตนที่แท้จริง หากเราเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมกายแล้ว “ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ” ธรรมกายคือเรา เราคือธรรมกาย เมื่อนั้นเราจะพบความสุขที่แท้จริงของชีวิต

เพราะฉะนั้น เป้าหมายของการเกิดมาในแต่ละภพแต่ละชาติ ก็เพื่อแสวงหาธรรมกายที่มีอยู่ในตัวของเราเอง การจะเข้าถึงธรรมกายได้ จะต้องมีสติสัมปชัญญะ ประกอบ

กิสาคอตมีเถรี

๓๓๖

ความเพียรให้กลั่นกล้ำสละความยินดียินดีร้ายทั้งหลายที่มีอยู่ในโลก และฝึกใจให้หยุดให้นิ่งเข้าไปตามลำดับ

*ในสมัยพุทธกาล มีหญิงรูปร่างผอมบาง เนื้อตัวสะพรังไปด้วยเส้นเอ็นคนหนึ่ง ชื่อว่า กิสาคอตมี นางเกิดในสกุลของคนเข็ญใจในกรุงสาวัตถี เมื่อเจริญวัยขึ้นก็เข้าสู่ชีวิตการครองเรือนเหมือนบุคคลทั่วไป ต่อมานางได้คลอดบุตรคนหนึ่ง แต่ครั้งไม่นานลูกชายสุดที่รักก็มาเสียชีวิตลง นางเศร้าโศกเสียใจมาก จึงอุ้มร่างที่ไร้วิญญาณของลูกน้อยเดินร้องไห้ไปตามบ้านเรือนต่างๆ เพื่อขอยาที่จะทำให้เด็กน้อยฟื้นคืนชีพ ชาวบ้านต่างบอกว่า “ยาที่กินแล้วทำให้คนตายฟื้นไม่มีหรอก” แต่ด้วยความเศร้าโศกและความรักลูกน้อยมาดบังดวงปัญญา นางจึงยังคงเดินเที่ยวหายาร่ำไป โดยไม่ฟังคำทัดทานของผู้ใด

กระทั่งมาพบกับบัณฑิตผู้มีปัญญาท่านหนึ่ง เห็นนางพร่ำพิไรร่ำพันเป็นทุกข์หนัก จึงบอกให้นางไปหาพระผู้มีพระภาคเจ้า เพราะท่านมียาวิเศษ นางคิดว่าพระพุทธร่องค์คงจะมียาดีที่ให้ลูกกินแล้วฟื้นได้ จึงอุ้มลูกน้อยไปวัดพระเชตะวันมหาวิหารทันที นางยืนอยู่ท้ายสุดของพุทธบริษัท และเมื่อเห็นพระผู้มี-

กิตติโกตมีเถรี

๓๓๓

พระภาคเจ้า นางรีบเดินแหวกฝูงชนเข้าไปหาพระองค์ พลางกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์ได้โปรดประทานยาแก้บุตรของข้าพเจ้าด้วยเถิด”

พระบรมศาสดาทรงเห็นอุปนิสัยแห่งอหัตตผลของนาง จึงตรัสว่า “ดูก่อนโคตมี เธอมาที่นี่ถูกแล้ว เรามียานานวิเศษให้เธอ แต่เธอต้องเข้าไปยังพระนคร เดินไปให้ทั่วทุกบ้าน ไปหาว่าบ้านไหนที่ไม่เคยมีคนตาย แล้วเธอจงนำเมล็ดพันธุ์ฝักกาดจากบ้านหลังนั้นมาให้เรา” นางได้ฟังดังนั้นก็ดีใจ เริ่มมีความหวังขึ้นมา รีบเดินไปตามบ้านเรือนต่างๆ ในพระนคร เพื่อจะขอเมล็ดพันธุ์ฝักกาดจากบ้านที่ไม่เคยมีคนตาย

เมื่อไปถึงบ้านหลังแรก นางรีบถามว่า “บ้านนี้ยังไม่มีใครเคยตายใช่ไหม” คนในบ้านนั้นตอบว่า “เธอพูดอะไรอย่างนั้น บ้านหลังนี้มีคนตายตั้งหลายคนแล้ว” นางไม่ละความพยายาม เดินค้นหาต่อไป แต่ไม่ว่าจะถามบ้านหลังไหน ทุกบ้านพากันบอกว่าเคยมีคนตายแล้วทั้งนั้น นางเดินถามอยู่ทั้งวันจนเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า กระทั่งความเศร้าโศกได้คลายลง นางจึงเริ่มเกิดปัญญาคิดได้ว่า “ในนครนี้บ้านที่ไม่มีคนตายคงไม่มี พระผู้มีพระภาคเจ้าคงจะอนุเคราะห์เราด้วยเหตุนี้เป็นแน่” นางเกิดความสลดสังเวช เห็นความไม่เที่ยงของชีวิต จึงได้อุ้มร่างที่ไร้

กิสาคอตมีเถรี

๓๓๘

วิญญาณของลูกน้อยไปยังป่าช้า วางลูกลงบนพื้นแล้วพูดว่า “ลูกเอ๋ย แม่คิดว่าความตายเกิดขึ้นเฉพาะเจ้าเท่านั้น แต่แท้ที่จริง ความตายไม่ได้เกิดกับเจ้าคนเดียว มันเป็นธรรมดาที่ต้องเกิด กับทุกคน แม้กระทั่งตัวของแม่เอง”

จากนั้น นางได้เดินไปยังสำนักของพระบรมศาสดา พระพุทธองค์ตรัสถามว่า “ดูก่อนโคตมี เธอได้เมล็ดพันธุ์ผักกาด แล้วหรือ” นางกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เมล็ดพันธุ์ผักกาดอีกแล้ว เพราะ ความตายเป็นธรรมดาของสัตว์โลก ขอพระองค์ได้โปรดประทาน ที่พึงแก่ข้าพระองค์เถิด” พระพุทธองค์ตรัสว่า “ดีแล้วโคตมี เธอจงตั้งใจฟัง” แล้วพระพุทธรองค์ทรงตรัสเป็นพระคาถาว่า

“ธรรมดาของสัตว์โลกมีความไม่เที่ยง ความไม่เที่ยงมิใช่ ธรรมของชาวบ้าน มิใช่ธรรมของชาวเมือง และมีใช้ธรรมของ สกกุลใดสกกุลหนึ่ง แต่เป็นธรรมของโลกทั้งหมด ตลอดทั้งเทวโลก และพรหมโลก มฤตยูย่อมพาเอาบุคคลผู้มีวเฒาในบุตร เหมือน ห่วงน้ำย่อมพัดพาเอาบุคคล ผู้หลับใหลอยู่ฉะนั้น”

เมื่อจบพระธรรมเทศนา นางได้บรรลุธรรมกายพระ- โสดาบัน มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง แล้วทูลขอบรรพชา พระบรม- ศาสดาทรงอนุญาตให้บรรพชา และอุปสมบทในสำนักของภิกษุณี

กิลสาโคตมีเถรี

๓๓๕

ต่อมาไม่นาน นางได้เจริญวิปัสสนาบำเพ็ญภาวนาด้วยความไม่ประมาท ทำใจหยุดนิ่งเข้าไปสู่ภายใน เข้ากายธรรมในกายธรรมไปเรื่อยๆ จนกระทั่งบริสุทธิ์หลุดพ้นไปตามลำดับ พระพุทธรองค์ทรงรู้ว่าบัดนี้อินทรีย์ของนางแก่กล้า ถึงเวลาที่จะบรรลุมรรคผลแล้ว จึงได้แปลงฉัพพรรณรังสีไปถึงนาง แล้วตรัสว่า “ผู้ไม่เห็นอมตบพ แม้มีชีวิตอยู่ตั้ง ๑๐๐ ปี ชีวิตของผู้เห็นอมตบพเพียงวันเดียว ยังประเสริฐกว่า”

ครั้นจบพระพุทธรดำรัส นางได้บรรลुकายธรรมมรรค เป็นพระอรหันตเถรีผู้เลิศรูปหนึ่ง มีความเคร่งครัดในการใช้สอยบริวารเครื่องนุ่งห่ม เมื่อนางได้บรรลุพระอรหันต์แล้ว จึงคิดจะไปเฝ้าพระพุทธรองค์ ได้เหาะมาทางอากาศ ขณะนั้นท้าวลักกะกำลังเข้าเฝ้าพระพุทธรองค์นางจึงถวายนั่งแล้วทูลลากลับ ท้าวลักกะทอดพระเนตรเห็น จึงทูลถามพระบรมศาสดาว่า “ภิกษุณีผู้มีกายหอมสะพรั่งไปด้วยเส้นเอ็นนั้นชื่ออะไรพระเจ้าข้า” พระพุทธรองค์ตรัสว่า “มหาบพิตร ภิกษุณีนั่นชื่อ กิลสาโคตมี เป็นธิดาของเราผู้เป็นเลิศกว่าอรหันตเถรีทั้งหลาย ในด้านผู้ทรงผ้าบังสุกุล” แล้วตรัสกับพระอินทร์ว่า “เราเรียกอริยชน ผู้ทรงผ้าบังสุกุล มีกายหอมสะพรั่งไปด้วยเส้นเอ็น มีปกติเพ่งเพียรอยู่ผู้เดียวในป่าว่าเป็นพราหมณ์ผู้ลอยบาปแล้ว”

กิตติคุณพิเศษ

๓๔๐

ดังนั้น เราจึงไม่ควรประมาทชั่วเหมาในชีวิต เพราะ
พระพุทธรองค์ได้ตรัสไว้ว่า “เย ปมตตา ยถา มตา ผู้ใดประมาท
ไม่ทำความดี แม้มีชีวิตอยู่ ก็เหมือนคนตายแล้ว บุคคลที่เกิดมา
แล้ว แต่กลับไม่ได้แสวงหาสาระที่แท้จริงของชีวิต หรือไม่ได้
ทำสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่ตนเองและผู้อื่น ได้ชื่อว่าตายแล้ว” ดังนั้น
เราควรจะดำเนินชีวิตให้มีคุณค่าสูงสุด ด้วยการตั้งใจทำความดี
และเร่งรีบสร้างบุญสร้างบารมีต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง หมั่นฝึกใจ
ให้หยุดนิ่ง หมั่นนึกถึงความตายอยู่เสมอ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้
ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

